”Käyttäkää vain laatua, älkää ikinä tyytykö vähempään”

– Ihmiset puhuvat liian paljon vain oreista, huudahtaa Ypäjän Oripäivien este- ja rakennetuomari Daan Nanning. Ristiriitainen lause kesken oripäivien hulinan ja arvostelukiireiden, mutta kuitenkin paikkansapitävä.

Teksti ja kuvat: Kati Hurme-Leikkonen

Hollantilainen tuomari Daan Nanning toi Oripäiville kansainvälistä näkemystä.



Jalostuksessa on ainakin tähän asti ollut päällimmäisenä puheenaiheena oriit ja niiden ominaisuudet ja periyttämiskyky. Samalla kuitenkin tiedetään, että emän vaikutus on oria suurempi.

– Mikään ori ei voi korvata sitä, mitä tammasta uupuu, Nanning jatkaa.

Ypäjän oripäivillä ensimmäistä kertaa tuomarina toimiva hollantilainen Nanning on arvostettu kasvattaja, hevoskauppias, valmentaja, nuorten hevosten kouluttaja ja entinen kansainvälisen tason kilparatsastaja este- ja kenttäratsastuksessa. Hollannin kantakirjan, KWPN:n, orilautakunnassa hän on toiminut vuodesta 2006 lähtien ja Meksikon orilautakunnan jäsenenä hän on ollut vuodesta 2005 lähtien. Stal Nanning –tallia Dalfsenissa vuodesta 1972 pitäneellä Nanningilla on 30 vuoden kokemus kasvatuksesta, mutta se on hänen mielestään vasta alkua.

– Vasta nyt voin sanoa, mitä olisin voinut tehdä paremmin.

Oripäivät eivät tuoneet Nanningia ensimmäistä kertaa Ypäjälle. Hän toimi Suomen estemaajoukkueen valmentajana vuosina 2003 - 2006. Hänen johdollaan Suomen maajoukkue voitti ensimmäisen Nations Cup – joukkuekilpailun. Vielä paljon pidempään hän on tehnyt maahamme hevoskauppaa. Myös Nanningin poika Niels on Suomessa pidetty ja arvostettu valmentaja ja hevoskauppias.

Varovaisuus, laukka ja ratsastettavuus

Oreja arvostellessaan Nanning nostaa esiin hevosen luonteen, askellajit, hyppytekniikan, hyppykyvyn (”skoupin”), varovaisuuden ja reaktionopeuden.

– Hevosen varovaisuus on yksi tärkeimmistä ominaisuuksista, sillä vaikka hevonen hyppäisi isoimpia ratoja, mutta se ei ole varovainen, ei siitä ole kisahevoseksi. Toisaalta varovainen hevonen, jolla on vähemmän hyppykykyä, pystyy kuitenkin menestymään pienemmissä luokissa.

Hyppykykyyn vaikuttaa eniten hevosen laukka. Jos hevosella ei ole hyvää laukkaa, ei sillä ole kunnollista hyppykykyä. Ponit voivat käyttää vauhtia esteiden ylittämiseen, mutta hevosilla ratojen hyppääminen ei enää onnistu samalla tavalla. Hevosella pitää olla tasapainoinen ja kantava laukka.

– Ratsastettavuus on tänä päivänä erittäin tärkeässä roolissa, koska radat ovat erittäin teknisiä.

Ja neljäntenä hyvin tärkeänä ominaisuutena Nanning luettelee hevosen kestävyyden ja terveyden. Huippuhevosesta ei ole iloa, jos se ei kestä valmennusta ja kilpailemista.

– Lopputulos on kuitenkin aina kompromissi, sillä täydellistä hevosta ei ole olemassa.



3-vuotias esteori Catcall (i. Cancara, e. Mona Lisa, ei. Cambridge) sai vuoden jalostukseenkäyttöoikeuden ja palkittiin ensimmäisellä palkinnolla. Oriin esitti ja omistaa Tarja-Tuulikki Lehtonen.

Nanning oli melko tyytyväinen näkemäänsä Ypäjällä kahden päivän jälkeen. Arvosteltavien joukkoon mahtui hyviä ja huonoja, aivan kuten muuallakin, vaikka hevosten määrä oli selvästi pienempi kuin esimerkiksi Hollannissa.

"Jos tamman ensimmäiset 2-3 varsaa eivät ole hyviä, älä enää käytä tammaa."

– Seisoessani kentällä arvostelemassa oreja kysyn aina itseltäni, mitä sellaista tämä ori voi meille antaa, mitä jalostuksesta vielä puuttuu.

Jälkeläiset kertovat siitostamman laadusta

Suomen pienen hevoskannan ja varsojen vähäisen vuosittaisen syntymämäärän vuoksi Nanning painotti orien valinnassa erityisesti yhtä ohjetta.

– Käyttäkää vain laatua. Älkää ikinä tyytykö vähempään.

Hollannissa, jossa syntyy noin 12 000 varsaa vuodessa, voidaan välillä tehdä virheitä ja riskivalintoja. Suomessa, jossa syntyy noin 400 ratsuvarsaa vuodessa, ei ole mitään järkeä tyytyä keskinkertaiseen.

Sama pätee vielä tiukemmin siitostammoihin. Parhaat eliittitammat ovat urheiluhevosia, joilla on hyvä rakenne ja tyyppi, terve luusto ja hyvä terveys. Sen lisäksi tammalta vaaditaan hyvät askellajit, luonne ja hyppykyky.

Hyvän siitostamman löytämiseen tarvitaan myös onnea. Tamma voi olla vaikka kuinka kaunis ja hyväsukuinen gp-voittaja, mutta siitä ei ole hyötyä, jos se ei tuota jalostuneita jälkeläisiä.

– Jos haluat kasvattaa hevosia, valitse kunnollinen siitostamma. Jos tamman ensimmäiset 2-3 varsaa eivät ole hyviä, älä enää käytä tammaa. Muuten olemme monistajia, emme kasvattajia.

Hyvä kasvattaja lukee, puhuu ja kuuntelee hevosmaailmaa. Löytääkseen parhaat periyttäjät, pitää tutustua hevosmaailmaan. Pitää tutkia tuloksia, vertailla indeksejä, seurata ja arvioida jälkeläisiä. Laajasta tietomäärästä pitää vetää johtopäätöksiä.

Nuori ori nopeuttaa kehitystä

Orien valinnassa kannattaa Nanningin mielestä olla avomielinen ja avarakatseinen, kuten tämän hetken menestyjämaassa, Ranskassa.

– Meillä on mahdollisuus käyttää mitä tahansa oria maailmassa.

Orien valinnassa pitää puntaroida, haluaako kokeneen suoritushevosen vai nuoren, lahjakkaan kyvyn. Eli ns. tehdyn suorittajaoriin vai luonnostaan lahjakkaan urheiluhevosen alun. Tällä Nanning tarkoittaa sitä, että hyvästä hevosesta voi oikealla valmennuksella tehdä erinomaisen, mutta nuoret oriit antavat näyttönsä puhtaasti kykyjensä perusteella.

– Jos käytämme ainoastaan vanhoja suoritusoreja, kehitys on liian hidasta. Ei lahjakkaiden nuorten orien käytössä ole mitään suurta riskiä.

Täydellisen jälkeläisen resepti on tiivistettynä hyvin yksinkertainen. Se syntyy hyväsukuisesta jalostusoriista ja erinomaisesta tammalinjasta.

Nuorten estehevosten koulutuksesta:

*Tärkeintä on olla kiirehtimättä. Käytä vaikka 6 kk enemmän aikaa, jos hevonen sitä tarvitsee.

*Estehevosen tärkeimpiä ominaisuuksia ovat luonne ja rohkeus, onhan suurin osa kilparatsastajista amatöörejä. Hyväluonteiset nuoret hevoset menevät myös paremmin kaupaksi.

*Nuoren hevosen ratsastajan tulee olla kärsivällinen ja taitava, mutta hänen ei tarvitse olla kansainvälinen kilparatsastaja.

*Nuorella hevosella hypätessä on hyvin tärkeää säilyttää hyvä rytmi ja ajatus eteenpäin. Askel voi olla vähän lähellä tai kaukana, kunhan se ei ole kuitenkaan puolivälissä ponnistuspaikkaa.

*Kilparatsastajat haluavat usein lähestymisissä säädellä liikaa nuoren hevosen laukka-askelta ja vaativat helposti hevoselta liikaa.

*Älä harjoittele liikaa. Nuori hevonen tarvitsee riittävästi kevyempiä päiviä harjoitusten välissä, jotta sen lihaksisto ehtii palautua.

*Nuori hevonen tarvitsee vuodessa noin kaksi kuukautta laiduntamista; palautumista sekä uuden opin sulattelemista.

*4-5 –vuotiaiden esteratojen pitää olla niin yksinkertaisia, että ratsastaja voi opetella radan areenan ulkopuolelta. Ei ole siis järkevää rakentaa teknisesti vaativia tehtäviä esteiden väleihin.

*Nuorten esteradat eivät saa kuitenkaan olla liian helppoja, niiden pitää olla lempeästi haastavia.

Daan Nanning

-Valmentaja, nuorten hevosten kouluttaja, hevoskasvatuksen asiantuntija ja hevoskauppias
-KWPN:n ja Meksikon orilautakuntien jäsen
-Hollannin hevoskauppiaiden liiton puheenjohtaja vuodesta 1989 lähtien
-Suomen estemaajoukkuevalmentaja vuosina 2003 - 2006
-Hollannin nuorten ja junioreiden estemaajoukkuevalmentaja vuosina 1990 – 2005
-Saavutti nuorten valmentajana 25 arvokilpailumitalia, joista kuusi kultaisia

Daan ja Niels Nanningin kotisivut: http://www.stalnanning.nl